

The Causal Factors of Virtue, Morality, Value, and Good Characteristic in Conducting Learner Developing Activities¹

Supawadee Boonyawong²

Received: July 13, 2012 Accepted: August 30, 2012

Abstract

This research aimed to investigate significant causal factors of virtue, morality, value, and good characteristic (VMVG) in conducting learner developing activities. The samples consisted of 446 secondary school teachers at 42 educational institutions under Songkhla Educational Zone and 1,688 students under supervision of these teachers. The major findings were as follows. First, behaviors of students and VMVG varied to the interaction of positive attitude toward learning learner developing activities (PAL), perception of cultivation, and motivation toward achievement. Secondly, the VMVG was influenced directly by PAL and perception of cultivation and indirectly by behaviors of responsibility in learning learner developing activities, behaviors of devotion to learning in developing, and behaviors of prosocial. The causal variables in the model were capable of explaining together the variance only 2%-8% of VMVG. But these variables explained the variance 59% and 36% of behaviors of responsibility in learning learner developing activities and behaviors of devotion to learning in developing.

Keywords: conducting learner developing activities, virtue, morality, value, good characteristic

¹ Research report was funded by Thaksin University.

² Associate Professor in Faculty of Education, Thaksin University, e-mail: sboonyawong@hotmail.com

ปัจจัยเชิงเหตุของการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน¹

ศุภาดี บุญญวงค์²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยเชิงเหตุสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา จำนวน 446 คน จาก 42 โรงเรียน และผู้เรียนของครูเหล่านี้จำนวน 1,688 คน พบผลการวิจัยที่สำคัญดังนี้ ประการแรก พฤติกรรมของผู้เรียน และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม แปรปรวนไปตามการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง เจตคติที่ดีต่อการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การรับรู้การปลูกฝัง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และประการที่สอง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม ได้รับอิทธิพลทางตรงจากเจตคติที่ดีต่อการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการรับรู้การปลูกฝัง และทางอ้อมจากพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนา และพฤติกรรมเอื้ออาทรสังคม ตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามได้เพียงร้อยละ 2 ถึงร้อยละ 8 แต่สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และพฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนาได้ร้อยละ 59 และร้อยละ 36

คำสำคัญ: กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม บุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม

¹บทความวิจัย ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยทักษิณ

²รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ e-mail: sboonyawong@hotmail.com

บทนำ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นอกเหนือจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม เพื่อร่วมส่งเสริมให้กระบวนการพัฒนาผู้เรียนมีความสมบูรณ์พร้อมทุกด้าน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการเติมเต็มผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตในสังคมไทยอย่างมีความสุข ทั้งนี้ผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งเป็นข้อสำคัญประการหนึ่งของเกณฑ์มาตรฐานการผ่านช่วงชั้น ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะมีความยืดหยุ่นสูง ให้อิสระในการจัด โดยคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียน ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวิจัยครั้งนี้อยู่ในช่วงที่โรงเรียนยังคงใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งกรมวิชาการ (2546) ได้ให้ความหมายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย รูปแบบ กระบวนการ วิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริง มีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งสร้างเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตน

เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วยกิจกรรม 3 ประเภท ได้แก่ 1) กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) กิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสนองความสนใจของผู้เรียน พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ทักษะและความสามารถพิเศษ และ 3) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดนเป็นกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ประเภท จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องต่อกัน

ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนของณัฐชยา สุวานีสร และคณะ (2552) ซึ่งเป็นโครงการวิจัยย่อยในชุดโครงการวิจัยการพัฒนานวัตกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญทางการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนและผู้ปกครองจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 42 โรงเรียนในจังหวัดสงขลา พบว่า โรงเรียนทุกแห่งให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยทุกโรงเรียนให้ความสำคัญด้านความซื่อสัตย์สุจริตมากที่สุด รองลงมาคือให้ความสำคัญด้านการเห็นแก่ประโยชน์ต่อส่วนรวม (41 โรงเรียน) และด้านความมีคุณธรรม จริยธรรม

(40 โรงเรียน) แสดงว่า คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามของผู้เรียนทั้ง 3 ด้านนี้ มีความโดดเด่นที่โรงเรียนในพื้นที่ปรารภมาให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมี นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังได้พบอีกว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะที่ดีงามได้อย่างบังเกิดผลนั้น จำเป็นต้องเริ่มต้นจากครูผู้รับผิดชอบ เพราะครูเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและตัวผู้เรียนโดยตรง ครูจึงเป็นสถานการณ์ที่สำคัญของผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการติดตามผลและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกองวิจัยทางการศึกษา (2546) ที่พบว่า สภาพปัญหาด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในประเทศไทย ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สาเหตุสำคัญประการหนึ่งมาจากครู เช่น ครูจัดกิจกรรมไม่หลากหลายพอที่จะให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ ครูยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและไม่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวนครูไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และการประเมินผลกิจกรรมไม่ชัดเจน เป็นต้น

ดังนั้นการวิจัยนี้ จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาครอบคลุมปัจจัยเชิงเหตุ ด้านสถานการณ์ของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับครู จิตลักษณะของผู้เรียน และพฤติกรรมบางอย่างที่สำคัญของผู้เรียน ที่มีต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามของผู้เรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทาง สำหรับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียน มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้เรียน และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามหรือไม่
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างสถานการณ์ของผู้เรียน จิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียน และพฤติกรรมของผู้เรียน กับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามของผู้เรียน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยนี้ต้องการศึกษาปัจจัยหลายด้านอย่างครอบคลุม จึงอาศัยฐานความคิดจากรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) (Magnusson & Endler, 1997) มีการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. คุณธรรม จริยธรรม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม

ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องมีการกำหนดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามของผู้เรียน เช่นเดียวกับกลุ่มสาระอื่นๆ เพื่อร่วมกันปลูกฝังและเสริมสร้างผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชีวิต ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ทั้งการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง และความเปลี่ยนแปลงภายนอก จำเป็นต้องได้รับการ

ช่วยเหลือให้สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่ดีและประสบความสำเร็จในชีวิต

คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลเกี่ยวข้องกับสังคม อารมณ์ความรู้สึกที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่สังคมยอมรับและต้องการ ตามที่ดุจเดือน พันธุมนาวิน (2550) ได้อธิบายไว้ สรุปได้ดังนี้ 1) คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลเห็นว่าดีงามมาก มีประโยชน์มากและเลวน้อย ในกาลเทศะหนึ่งๆ คุณธรรม มักมีความเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น การเชื่อเพื่อความอดทน ความขยันขันแข็ง 2) จริยธรรม หมายถึง ระบบของการทำความดี ละเว้นความชั่ว มีทั้งปัจจัยนำเข้า ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงเหตุทั้งด้านจิตใจและสถานการณ์ของจริยธรรม และพฤติกรรมจริยธรรม รวมทั้งมีปัจจัยส่งออกซึ่งเป็นผลของการมีจริยธรรมหรือมีพฤติกรรมจริยธรรม ผลนี้อาจอยู่ในแบบทั้งจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลผู้กระทำ ผลต่อบุคคลอื่นและสังคม จริยธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อค่านิยมหรือคุณธรรม ตั้งแต่ 2 ตัวขัดแย้งกัน ทำให้บุคคลต้องตกอยู่ในสภาพที่ต้องตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามคุณธรรมหรือค่านิยมตัวใดตัวหนึ่ง และ 3) ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่บุคคลเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าสิ่งอื่นๆ ในกาลเทศะหนึ่งๆ ค่านิยมอาจปรากฏใน 4 ระดับ คือ ระดับโลกหรือนานาชาติ ระดับประเทศหรือสังคม ระดับกลุ่ม และระดับบุคคล สำหรับบุคลิกลักษณะนิสัยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 อธิบายว่า บุคลิกลักษณะ หมายถึง ลักษณะจำเพาะตัวของแต่ละคน และนิสัย หมายถึง ความ

ประพฤติที่เคยชิน ดังนั้น บุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามจึงหมายถึง ความประพฤติที่เคยชิน ซึ่งเป็นลักษณะของบุคคลในด้านดีงาม

งานวิจัยนี้ได้ให้ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามว่าหมายถึง คุณลักษณะสำคัญที่ต้องการเสริมสร้างให้เกิดแก่ผู้เรียนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งได้มาจากการหลอมรวมระหว่างคุณลักษณะของผู้เรียน จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาศภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา (ณัฐชยา สุธานีสร และคณะ, 2552) คุณลักษณะของผู้เรียนที่เป็นแกนร่วมตามการกำหนดของหลักสูตร และข้อมูลจากวรรณกรรมการวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มี 13 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานด้วยความตั้งใจ เต็มใจ และยอมรับผลการกระทำของตนเองตลอดจนสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด และเต็มความสามารถ 2) ด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้น ความตั้งใจ ซบคั่นคว้า และมีความสนใจในการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ใหม่ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน 3) ด้านความรักและเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจในตนเอง การรักตนเอง เห็นคุณค่าในความสามารถของตนเองตลอดจนมีความพึงพอใจในศักยภาพของตนเอง 4) ด้านความมีระเบียบวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ข้อตกลง

ของสังคมที่วางไว้ 5) ด้านความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึง การปฏิบัติตน ในการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความเคารพในสิทธิ และเสรีภาพ ทางกาย วาจา ใจ ของตนเองและของ ผู้อื่น 6) ด้านความมีมารยาท หมายถึง พฤติกรรม ที่แสดงถึง การปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีกิริยาที่งดงาม ทั้งกาย วาจา และใจ 7) ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความ รักชาติ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และ ภูมิใจในความเป็นไทย ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ปฏิบัติตามหลักศาสนา ร่วมกิจกรรม ที่สำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือ ตลอดจนการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 8) ด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง พฤติกรรม ที่แสดงออกถึง การปฏิบัติตนเหมาะสมตรง ตามความเป็นจริง ตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น 9) ด้านความประหยัด หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการใช้จ่าย ทรัพย์สินของตนและประเทศชาติอย่างคุ้มค่า และ เกิดประโยชน์สูงสุด โดยอาศัยความพอดีเป็นหลัก 10) ด้านความสามัคคี หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึง การทำงานร่วมกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความ รัก สามัคคีในหมู่คณะ มีการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้วยความพอใจ 11) ด้านความอดทนอดกลั้น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการข่มใจ ไม่หวั่นไหว กับสิ่งที่เป็นอุปสรรค มีความอดทนในการเรียน และการทำงาน และควบคุมกิริยามารยาทได้ดี 12) ด้านความเสียสละ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดง ถึงการละความเห็นแก่ตัว การให้และอุทิศตนเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม และ 13) ด้านความอุตสาหะ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความพยายาม

มุ่งมานะ มุ่งเทกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญา เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดั่งาม ทั้ง 13 ด้าน นี้วัดโดยใช้แบบวัดที่กำหนด สถานการณ์ 20 ข้อ ให้ผู้ตอบตัดสินใจเลือกปฏิบัติ จากตัวเลือกที่กำหนดให้ 4 ตัวเลือก ที่ นรา บูรณ์รัช และคณะ (2551) เป็นผู้สร้างขึ้นใน งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นโครงการวิจัยย่อยในชุดโครงการวิจัย การ พัฒนานวัตกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. สถานการณ์ของผู้เรียนกับการมี คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิก ลักษณะนิสัยที่ดั่งาม

สถานการณ์ของผู้เรียนที่สำคัญ เกิดจาก การกระทำของครูเป็นส่วนใหญ่ เพราะครูทำหน้าที่ เป็นที่ปรึกษาให้แก่ผู้เรียนในการวางแผน การ ปฏิบัติกิจกรรม การวัดและการประเมินผลกิจกรรม ตลอดจนการดำเนินการให้มีการตรวจสอบ คุณลักษณะของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ใน จุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรม สถานการณ์ของ ผู้เรียนที่สำคัญ มี 2 ประการ คือ พฤติกรรมการ ปลุกฝัง และพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคม มิงงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องระหว่าง พฤติกรรมการปลุกฝังคุณลักษณะกับเจตคติและ พฤติกรรม (แสงอรุณ ธรรมเจริญ และ ลินดา สุวรรณดี, 2547) ซึ่งพบว่า การปลุกฝังคุณลักษณะ ด้านศาสนาของครอบครัวและการปลุกฝังความรัก ความใกล้ชิด ห่วงดีต่อลูก สนใจเอาใจใส่ลูก ใช้เหตุผล ทั้ง 2 ตัวแปรนี้อยู่ในกลุ่มตัวแปร

สถานการณ์ในครอบครัว สามารถร่วมกันทำนาย เจตคติที่ดีต่อการครองตนได้ร้อยละ 11.70 และ เจตคติที่ดีต่อการครองตนร่วมกับตัวแปรอื่นๆ ทำนายพฤติกรรมควบคุมตนจากสิ่งยั่วยู่ในกลุ่ม รวมได้ร้อยละ 44.40 ทำนายได้สูงสุดในกลุ่ม ครอบครัวเครียด และทำนายพฤติกรรมคบเพื่อน อย่างเหมาะสมในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 62.70 ทั้งนี้ เจตคติที่ดีต่อการครองตนเป็นตัวทำนายสำคัญ ลำดับแรก และผลการวิจัยของ อรพินทร์ ชูชม และ คณะ (2549) พบว่า การถ่ายทอดทางปัญญา สังคม-อารมณ์ของบิดามารดา และการปลูกฝัง อบรมทางปัญญา สังคม-อารมณ์จากสถานศึกษา ร่วมกับตัวแปรอื่นๆ อีก 2 ตัวแปร สามารถทำนาย จิตสำนึกทางปัญญา ซึ่งประกอบด้วย ความฉลาด ทางอารมณ์ จิตสำนึกการบริโภคด้วยปัญญาและ จิตสาธารณะในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 69 โดยการ ถ่ายทอดทางปัญญา สังคม-อารมณ์ของบิดา มารดาส่งผลทางตรงสูงสุดต่อจิตสำนึกทางปัญญา มีค่า β เท่ากับ .40 และการปลูกฝังอบรมทาง ปัญญา สังคม-อารมณ์จากสถานศึกษาส่งผล ทางตรงต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของ เยาวชน มีค่า β เท่ากับ .37 นอกจากนี้ยังพบว่า การถ่ายทอดทางปัญญา สังคม-อารมณ์ของบิดา มารดาส่งผลทางอ้อมสูงสุดต่อความสามารถ ในการแก้ปัญหาและคุณภาพชีวิตของเยาวชน มีค่า β อยู่ระหว่าง .13-.23 และการปลูกฝังอบรม ทางปัญญา สังคม-อารมณ์จากสถานศึกษาส่งผล ทางอ้อมผ่านจิตสำนึกทางปัญญา และ ความสามารถในการแก้ปัญหา ไปยังคุณภาพชีวิต ของเยาวชน มีค่า β เท่ากับ .13 และพฤติกรรมเชื้อ สังคม มีค่า β เท่ากับ .14 นอกจากนี้มีงานวิจัย

ที่ค้นพบในการทำงานเดียวกันว่า ผู้เรียนของครูที่มี พฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้เรียนมาก จะเป็นผู้ที่มีจิตลักษณะที่น่าปรารถนา และมี พฤติกรรมที่น่าปรารถนามากด้วย เช่น มีความ ตั้งใจ เพียรพยายาม เอาใจใส่ จดจ่อ ใช้ปัญญา ไตร่ตรองใคร่ครวญงานและกิจกรรมที่ทำ มีพฤติกรรมช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อน และช่วยงาน ที่บ้าน (ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ, 2548) ผู้เรียน เรียนรู้มีความสุข (แพรวพรรณ พิเศษ, 2548) มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมกรเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และมีพฤติกรรมกรเรียนวิชาคณิตศาสตร์อย่าง เหมาะสม (สุमितตรา เจิมพันธ์, 2547)

ดังนั้นจึงคาดได้ว่า ผู้เรียนที่มีสถานการณ์ เหมาะสมมาก เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามมากกว่า ผู้เรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม งานวิจัยนี้ ให้ความหมายสถานการณ์ของผู้เรียนไว้ว่า หมายถึง

- 1) พฤติกรรมการปลูกฝัง เป็นการกระทำหรือการ ปฏิบัติของครูที่เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาหรือกิจกรรม การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนยอมรับและปฏิบัติตาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นสนใจรับทราบ ชั้นเข้าใจเนื้อความ และชั้นยอมเปลี่ยนแปลงตาม วัดโดย ใช้แบบวัดมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และ 2) พฤติกรรมการสนับสนุน ทางสังคม เป็นการกระทำหรือปฏิบัติของครู ในลักษณะที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับการ เรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ เช่น การให้กำลังใจ การเห็นอกเห็นใจ ด้านความมีคุณค่าแห่งตน เช่น การให้ข้อมูล ย้อนกลับด้านบวกเกี่ยวกับทักษะและความสามารถ ที่เขามีอยู่ การแก้ไขปัญหาด้วยตัวเขาเองอย่าง

เหมาะสม ด้านข้อมูล เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้คำแนะนำ การแนะแนวในการหาหนทาง แก้ไขปัญหา และด้านวัสดุอุปกรณ์ เช่น เครื่องมือ และสิ่งของที่จำเป็น วัดด้วยแบบวัดชนิดมาตรา ประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. จิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียนกับพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม พฤติกรรมเอื้ออาทรสังคม และการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม

ในส่วนนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับจิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียน 4 ตัวแปร ประกอบด้วย เจตคติที่ดีต่อการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การรับรู้การปลูกฝัง การรับรู้ การสนับสนุนทางสังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้ออาทรสังคม และการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 เจตคติที่ดีต่อการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับพฤติกรรมของผู้เรียน และการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม มีผลการวิจัยหลายเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องระหว่างเจตคติกับพฤติกรรมของผู้เรียน ดังเช่น สุภาสินี นุ่มเนียม (2546) พบว่า เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ร่วมกับตัวแปรอื่นอีกหนึ่งตัว ทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียนได้ร้อยละ 60 โดยเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ

ต่อหน้าที่ เข้าทำนายเป็นลำดับแรก ผลที่พบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิเรศ ปราชญ์เขษม (พิชิตานนท์) (2546) พบว่า เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมฉลาดเลือกกินของผู้เรียนวัยรุ่นตอนปลาย ร่วมกับตัวแปรอื่นๆ อีก 3 ตัว ทำนายพฤติกรรมฉลาดเลือกกินได้ร้อยละ 29 ในกลุ่มรวม และงานวิจัยของ สุนันด์ร เปียศิริ (2545) ที่พบว่า เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของผู้เรียนในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว เป็นตัวทำนายที่สำคัญเพียงตัวเดียว ที่ทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัว พฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัว และพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวม

3.2 การรับรู้การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามของครู กับพฤติกรรมของผู้เรียน และการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม

ส่วนหนึ่งจากงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2550) ได้ศึกษาผู้เรียนจำนวน 10,490 คนจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร จำนวน 25 แห่ง เพื่อประเมินผลการทดลองนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาที่ครูในสถานศึกษาพัฒนาขึ้น ผลปรากฏว่า ผู้เรียนมีความตระหนักรู้ในคุณค่าของการปฏิบัติตนในทิศทางที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะการตั้งสัจจะเพื่อพัฒนาตนเอง ความประพฤติและการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดี สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการในทุกคุณลักษณะ อัตราการเปลี่ยนแปลงจากระดับที่มีอยู่เดิม อยู่ในช่วงประมาณร้อยละ 26-37 และผู้เรียนมีความพอใจที่ได้มีโอกาสพัฒนาคุณลักษณะของตนเอง นอกจากนี้ยังพบ อีกว่า

ผู้เรียนร้อยละ 42-51 มีพฤติกรรมและคุณลักษณะในระดับปานกลาง และร้อยละ 17-31 มีพฤติกรรมและคุณลักษณะในระดับสูง สำหรับผู้ที่ต้องการปรับปรุงมีร้อยละ 29-36 ส่วนใหญ่เป็นคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ งานวิจัยนี้อาจแสดงให้เห็นถึงการรับรู้ของผู้เรียนที่มีต่อการปลูกฝังคุณลักษณะ ในโครงการนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาที่ครูจัดขึ้น และผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองทั้งด้านพฤติกรรมและคุณลักษณะเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

3.3 การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครู กับพฤติกรรมของผู้เรียน และการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม การสนับสนุนทางสังคมจากครู เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาและคุณลักษณะของผู้เรียน เช่น งานวิจัยของ เกษมจันทร์ (2543) พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลรอบข้าง และอยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสม เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมด้านทานการเสพยาบ้ามาก และงานวิจัยของ ประชิต สุขอนันต์ (2545) พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างร่วมกับตัวแปรอื่นๆ อีก 6 ตัว สามารถทำนายความแปรปรวนของการมีความสุขในชีวิตของผู้เรียนในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 53.30 การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างเข้าทำนายเป็นลำดับที่สอง มีค่า β เท่ากับ .26

3.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม กับพฤติกรรมของผู้เรียน และการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

เป็นจิตลักษณะที่หมายถึง ความต้องการให้ได้ความสำเร็จบางอย่าง เพื่อไปสู่ความเป็นมาตรฐานของความดีเลิศ โดยใช้ความเพียรพยายามอย่างเต็มที่ (Santrock, 1996) จากผลการวิจัยของ บังอร เกิดคำ (2549) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ร่วมกับตัวแปรอื่นอีก 3 ตัว ทำนายคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้ร้อยละ 57 นอกจากนี้ ผลจากการวิจัยของ สุमितตรา เจิมพันธุ์ (2547) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ร่วมกับตัวแปรอื่นอีก 2 ตัว ทำนายพฤติกรรมของการเตรียมตัวก่อนเรียน พฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียน และพฤติกรรมหลังเรียนในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 30.70, 40.30 และ 40.30 ตามลำดับ โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับสอง แสดงให้เห็นถึงผู้เรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากด้วย

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีจิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียนเหมาะสมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากและมีคุณลักษณะที่เหมาะสมมาก จึงคาดว่าผู้เรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาก มีการรับรู้การปลูกฝัง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมมากและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาก มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนา มีพฤติกรรมเอื้ออาทรสังคมมาก และมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามมากด้วย

งานวิจัยนี้ให้ความหมายของจิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียนไว้ดังนี้ 1) เจตคติที่ดี

ต่อการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ปริมาณความรู้ที่พอใจและไม่พอใจ การเห็นประโยชน์และโทษในการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมในการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความรู้สึกนึกคิดของตน วัดด้วยแบบวัดประเภทมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 15 ข้อ 2) การรับรู้การปลุกฝัง หมายถึง ปริมาณการรับรู้ของผู้เรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติของครูในการจัดเนื้อหาหรือ กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนยอมรับและ ปฏิบัติตาม วัดด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบวัดประเภทมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 15 ข้อ 3) การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ปริมาณการรับรู้ของผู้เรียน เกี่ยวกับการช่วยเหลือจากครูใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน อารมณ์ ด้านความมีคุณค่าแห่งตน ด้านข้อมูล และด้านวัสดุอุปกรณ์ วัดด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดประเภทมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 19 ข้อ และ 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ปริมาณความเพียรพยายามของผู้เรียน ที่จะพัฒนาตนเองโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความล้มเหลว รู้จักกำหนดเป้าหมายให้เหมาะสม กับความสามารถของตน อดทนที่จะพัฒนาตนเอง และมุ่งแสวงหาความรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ การพัฒนาตนเอง วัดด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดประเภทมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

4. พฤติกรรมของผู้เรียนกับการมี คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิก ลักษณะนิสัยที่ดีงาม

ในส่วนนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียน 3 ด้าน ประกอบด้วย พฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน พฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม และพฤติกรรมเอื้ออาทรสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการมี คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะ นิสัยที่ดีงาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

งานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้อง ระหว่างพฤติกรรมของผู้เรียนกับคุณลักษณะ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ดังเช่น งานวิจัยของ แสงอรุณ ธรรมเจริญ และลินดา สุวรรณดี (2547) ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้เรียนระดับ มัธยมศึกษา จากเขตที่มีระดับของแหล่งยั่วยุ แตกต่างกัน ที่เกี่ยวข้องกับการมีใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยผู้วิจัยกำหนดให้เป็นตัวแปรการรับรู้สิ่งที่มี ประโยชน์ และตัวแปรการเข้าร่วมกิจกรรมที่มี ประโยชน์ในชุมชน ซึ่งเป็นตัวแปรที่อยู่ในกลุ่ม ตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ และ ตัวแปรการเข้าร่วมกิจกรรมที่ดีในสถานศึกษา ซึ่งเป็นตัวแปรที่อยู่ในกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ เมื่อ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรการรับรู้ สิ่งที่มีประโยชน์ร่วมกับตัวแปรอื่นๆ อีก 3 ตัว ทำนายการควบคุมตนจากสิ่งยั่วยุในกลุ่มรวมได้ ร้อยละ 44.40 และร่วมกับตัวแปรอื่นๆ อีก 4 ตัว ทำนายการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากในกลุ่ม รวมได้ร้อยละ 62.70 นอกจากนี้จากผลการวิจัย ของ จิตตานันท์ ติกุล (2545) ได้พัฒนาโมเดล เชิงสาเหตุความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ก็พบว่า พฤติกรรม ของผู้เรียนร่วมกับตัวแปรปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

สามารถทำนายความมีวินัยในตนเองในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 45 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประณต เค้าฉิม (2549) ที่พบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิต จำนวน 294 คน สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้โดยรวมทุกวิชา จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามาก เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่ต้องการมากด้วย จึงคาดว่า ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมของผู้เรียนที่น่าปรารถนามาก เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามมากด้วย

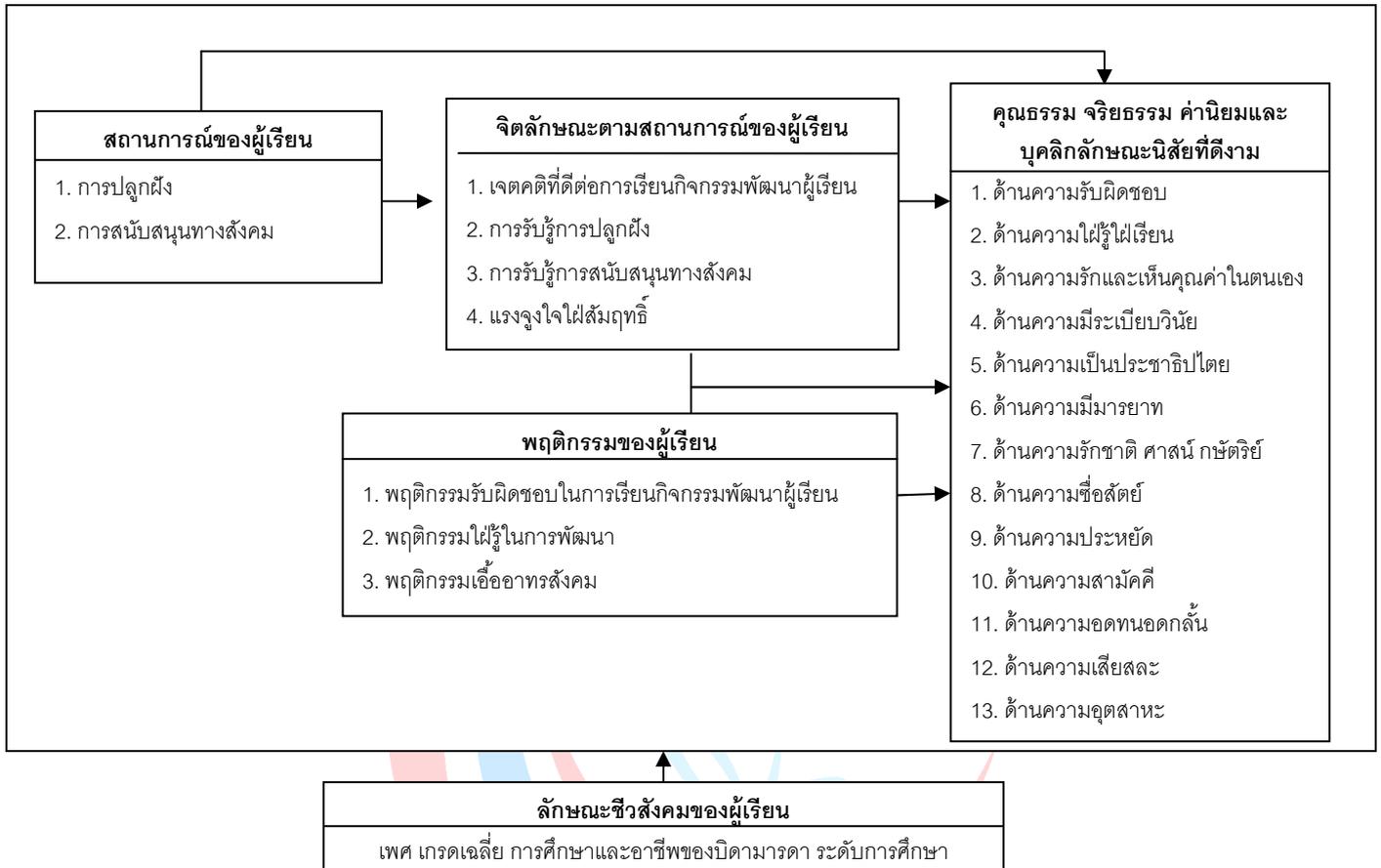
ในงานวิจัยนี้ให้ความหมายของพฤติกรรมของผู้เรียน ดังนี้ 1) พฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนในลักษณะของความตั้งใจที่จะเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยความเอาใจใส่ มีความเพียรพยายาม ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด ยอมรับในผลที่ตนกระทำ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จ วัตถุประสงค์แบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดประเภทมาตรวัดประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 15 ข้อ 2) พฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม หมายถึง การกระทำของผู้เรียนที่จะตั้งใจแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาตนจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ใช้เวลาร่างให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ความสามารถ รวบรวม สรุปความรู้ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง ตลอดจนถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้นั้นให้แก่ผู้อื่นได้ วัตถุประสงค์ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 17 ข้อ

5. อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของสถานการณ์ของผู้เรียน จิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียน และพฤติกรรมของผู้เรียนที่มีต่อคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะที่ดีงามของผู้เรียน

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุด้านสถานการณ์ ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ และด้านพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามที่กล่าวมาแล้ว จึงคาดว่า ปัจจัยเชิงเหตุด้านสถานการณ์ของผู้เรียน มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม และโดยอ้อมผ่านจิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียน และพฤติกรรมของผู้เรียน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาข้างต้น สรุปตัวแปรในงานวิจัยนี้ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามของผู้เรียนจำนวน 13 ด้าน 2) ตัวแปรอิสระ 3 ตัว ได้แก่ กลุ่มสถานการณ์ของผู้เรียน ประกอบด้วย การปลูกฝัง และการสนับสนุนทางสังคม กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียน ประกอบด้วย เจตคติที่ดีต่อการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การรับรู้การปลูกฝัง การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และกลุ่มพฤติกรรมของผู้เรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนา และพฤติกรรมเอื้ออาทรสังคม สำหรับตัวแปรลักษณะชีวสังคมของผู้เรียนใช้ในการแบ่งกลุ่ม

ในงานวิจัยนี้ได้กำหนดกรอบความคิด ดังแสดงในภาพประกอบ 1
และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในงานวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถกำหนดสมมติฐานที่สำคัญได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้เรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาก มีการรับรู้การปลุกฝังมาก และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาก มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนา มาก มีพฤติกรรมเอื้ออาทรสังคมมาก และมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามมากด้วย

สมมติฐานที่ 2 สถานการณ์ของผู้เรียน

ส่งผลทางตรงต่อคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม และส่งผลทางอ้อมผ่านจิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียน ส่วนจิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียนส่งผลทางอ้อมต่อคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม โดยผ่านพฤติกรรมของผู้เรียน และพฤติกรรมของผู้เรียน จะส่งผลทางตรงต่อคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามขนาดของโรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในแต่ละชั้นภูมิด้วยวิธีการเทียบสัดส่วน แล้วจึงสุ่มตัวอย่างผ่านโรงเรียนแต่ละขนาดในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ครูและนักเรียนในโรงเรียนเหล่านั้น ได้ตัวอย่างครูจำนวน 446 คน และนักเรียนจะใช้อัตราส่วนครู 1 คน ต่อผู้เรียน 4 คน ได้ตัวอย่างผู้เรียนจำนวน 1,688 คน แบ่งตามเพศ เกรดเฉลี่ย ระดับการศึกษาและอาชีพของบิดามารดา และระดับชั้นที่ศึกษา ประกอบด้วยเพศชาย 528 คน (31.28%) เพศหญิง 1,160 คน (68.72%) เกรดเฉลี่ยน้อย 790 คน (46.80%) เกรดเฉลี่ยมาก 898 คน (53.20%) บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา 766 คน (45.38%) ระดับมัธยมศึกษา 644 คน (38.15%) ระดับปริญญาตรีขึ้นไป 278 คน (16.47%) มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา 898 คน (53.20%) ระดับมัธยมศึกษา 529 คน (31.34%) ระดับปริญญาตรีขึ้นไป 261 คน (15.46%) บิดามีอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ 319 คน (18.90%) อาชีพธุรกิจส่วนตัว ค้าขายและอื่นๆ

353 คน (20.91%) อาชีพรับจ้าง 551 คน (32.64%) อาชีพเกษตรกร 465 คน (27.55%) มารดามีอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ 219 คน (12.97%) อาชีพธุรกิจส่วนตัว ค้าขายและอื่นๆ 556 คน (32.94%) อาชีพรับจ้าง 461 คน (27.31%) อาชีพเกษตรกร 452 คน (26.781%) ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 1,038 คน (61.49%) ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 650 คน (38.51%) **เครื่องมือวิจัย** สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล มีแบบวัดครู 2 ด้าน และแบบวัดผู้เรียน 20 ด้าน สำหรับคุณภาพของแบบวัด แสดงในตาราง 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ

ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานมี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three – way analysis of variance) แล้วนำไปใช้สัมพันธ์จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่พบว่ามีนัยสำคัญ มาทดสอบด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) และ 2) การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path vnalysis) โดยใช้ LISREL program ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยที่แบ่งตามลักษณะทางชีวสังคมของผู้เรียน

ตาราง 1 คุณภาพของแบบวัด

ตัวแปร	พิสัยค่า t รายข้อ	พิสัยค่า r รายข้อ	ค่าความ เชื่อมั่น
ครู			
1. การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม	4.29-7.00	.32-.54	.79
2. การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้เรียน	3.51-7.35	.22-.63	.86
ผู้เรียน			
1. เจตคติที่มีต่อการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.22-12.28	.66-.86	.94
2. การรับรู้การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามจากครู	3.32-17.29	.51-.76	.91
3. การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครู	2.30-12.76	.24-.67	.86
4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม	4.06-10.64	.35-.78	.92
5. พฤติกรรมการรับผิดชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	5.38-18.57	.56-.79	.93
6. พฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม	3.06-10.88	.29-.74	.90
7. พฤติกรรมเอื้ออาทรสังคม	2.05-8.77	.26-.63	.80
8. คุณธรรมฯ ด้านความรับผิดชอบ	4.46-20.42	.29-.61	.83
9. คุณธรรมฯ ด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	7.76-20.42	.29-.61	.83
10. คุณธรรมฯ ด้าน การรักและเห็นคุณค่าในตนเอง	6.93-19.69	.25-.60	.74
11. คุณธรรมฯ ด้าน ความมีระเบียบวินัย	4.26-16.62	.20-.54	.71
12. คุณธรรมฯ ด้านความเป็นประชาธิปไตย	8.35-22.00	.33-.66	.86
13. คุณธรรมฯ ด้านความมีมารยาท	5.07-23.73	.19-.65	.79
14. คุณธรรมฯ ด้านการรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	4.30-25.40	.18-.70	.84
15. คุณธรรมฯ ด้านความซื่อสัตย์	8.46-18.43	.31-.61	.80
16. คุณธรรมฯ ด้านความประหยัด	7.50-22.73	.21-.61	.83
17. คุณธรรมฯ ด้านความสามัคคี	8.87-19.15	.27-.64	.82
18. คุณธรรมฯ ด้าน ความอดทนอดกลั้น	9.49-20.94	.34-.66	.85
19. คุณธรรมฯ ด้านความเสียสละ	5.76-21.52	.21-.61	.79
20. คุณธรรมฯ ด้านความอุตสาหะ	4.07-19.58	.17-.58	.70

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจตคติที่ดีต่อการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การรับรู้การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามจากครู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์การมีคุณธรรม จริยธรรม

ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามกับ

พฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม

จากการวิเคราะห์แปรปรวนแบบสามทาง พบผลที่สำคัญดังแสดงในตาราง 2 ซึ่งผลเช่นนี้สนับสนุนสมมติฐาน 1 ในบางส่วน

ตาราง 2 ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง

กลุ่ม	ตัวแปรตาม (เฉพาะที่มี% ทำนายสูง)	ค่าเอฟ							%ทำนาย
		เจตคติ ก	การรับรู้ ข	แรงจูงใจ ค	กXข	กXค	ขXค	กXขXค	
รวม	พ.รับผิดชอบ	250.85***	205.77***	28.29***	8.03**	1.81	4.32*	<1	35.60
	พ.ไม่รู้	200.48***	136.02***	19.21***	4.17*	3.34	<1	<1	28.50
ชาย	พ.รับผิดชอบ	70.96***	97.98***	10.47***	<1	<1	3.76	2.10	39.30
	พ.ไม่รู้	72.74***	43.73***	5.20*	2.18	5.11*	3.37	<1	31.80
หญิง	พ.รับผิดชอบ	167.18***	103.60***	15.52***	7.20**	<1	1.77	<1	31.50
	พ.ไม่รู้	123.32***	77.16***	10.30***	1.45	<1	1.97	<1	24.90
เกรดเฉลี่ยน้อย	พ.รับผิดชอบ	116.46***	99.02***	4.37*	3.11	<1	5.62	1.51	34.80
	พ.ไม่รู้	100.49***	62.42***	6.65**	2.80	1.67	<1	<1	28.40
เกรดเฉลี่ยมาก	พ.รับผิดชอบ	134.03***	87.90***	31.29***	5.86*	1.79	<1	3.23	34.00
	พ.ไม่รู้	95.65***	63.03***	13.14***	1.71	1.86	<1	<1	26.20
บิดาจบประถมฯ	พ.รับผิดชอบ	143.65***	88.34***	7.01**	1.80	<1	<1	<1	36.50
	พ.ไม่รู้	105.21***	72.06***	7.05**	<1	<1	1.62	<1	30.40
บิดาจบมัธยมฯ	พ.รับผิดชอบ	81.68***	87.46***	12.12***	3.10	<1	3.84	1.29	36.00
	พ.ไม่รู้	74.07***	48.81***	1.89	4.63*	<1	<1	<1	27.70
บิดาจบปริญญาตรี	พ.รับผิดชอบ	32.93***	28.96***	8.36**	2.62	6.70**	<1	<1	33.10
	พ.ไม่รู้	31.24***	15.74***	12.10***	2.07	14.38***	5.23*	<1	29.20
มารดาจบประถมฯ	พ.รับผิดชอบ	166.03***	112.04***	15.48***	10.04**	<1	2.97	1.70	37.20
	พ.ไม่รู้	150.29***	81.01***	8.41**	2.80	<1	<1	1.72	32.00
มารดาจบมัธยมฯ	พ.รับผิดชอบ	56.35***	44.41***	6.19*	<1	2.38	1.85	1.40	31.40
	พ.ไม่รู้	41.51***	37.46***	3.61	<1	1.84	<1	<1	25.30
มารดาจบปริญญาตรี	พ.รับผิดชอบ	38.94***	52.52***	4.73*	<1	5.23*	<1	<1	38.40
	พ.ไม่รู้	21.73***	18.21***	4.96*	<1	5.83*	<1	<1	22.60
บิดารับราชการ	พ.รับผิดชอบ	64.48***	32.31***	8.98**	1.84	3.08	<1	1.35	38.80
	พ.ไม่รู้	52.58***	30.68***	4.48*	1.16	3.20	2.60	<1	34.50
บิดาธุรกิจส่วนตัว	พ.รับผิดชอบ	16.45***	63.56***	26.26***	<1	13.03***	<1	4.50*	39.40
	พ.ไม่รู้	14.43***	24.11***	10.33***	<1	5.12*	<1	<1	24.00
บิดารับจ้าง	พ.รับผิดชอบ	75.60***	68.13***	3.32	3.71	<1	1.17	<1	34.50
	พ.ไม่รู้	78.83***	38.41***	6.30*	3.28	2.00	<1	<1	30.30
บิดาเกษตรกร	พ.รับผิดชอบ	84.38***	46.41***	2.64	<1	<1	1.59	<1	33.50
	พ.ไม่รู้	56.68***	39.05***	<1	<1	<1	<1	<1	26.30
มารดา รับราชการ	พ.รับผิดชอบ	28.01***	40.54***	9.76**	3.05	5.11*	1.29	2.08	40.40
	พ.ไม่รู้	25.45***	11.66***	12.49***	<1	6.68**	2.52	2.67	28.30
มารดาธุรกิจส่วนตัว	พ.รับผิดชอบ	68.17***	52.20***	14.14***	3.60	2.03	3.00	<1	34.90
	พ.ไม่รู้	56.31***	37.29***	5.82*	1.48	3.96*	<1	<1	28.40
มารดา รับจ้าง	พ.รับผิดชอบ	60.42***	67.02***	7.06**	3.57	<1	2.00	<1	35.40
	พ.ไม่รู้	55.57***	45.39***	8.90**	3.36	2.28	<1	<1	31.10

กลุ่ม	ตัวแปรตาม (เฉพาะที่มี% ทำนายสูง)	ค่าเอฟ							%ทำนาย
		เจตคติ ก	การรับรู้ ข	แรงจูงใจ ค	กXข	กXค	ขXค	กXขXค	
มารดาเกษตรกร	พ.รับผิดชอบฯ	98.76***	44.13***	1.63	<1	<1	1.07	<1	34.50
	พ.ใฝ่รู้ฯ	65.38***	41.21***	<1	<1	3.33	<1	<1	27.00
เรียนมัธยมต้น	พ.รับผิดชอบฯ	138.77***	129.67***	16.30***	1.39	1.22	<1	1.83	35.60
	พ.ใฝ่รู้ฯ	106.05***	84.67***	14.27***	2.89	1.42	<1	<1	28.40
เรียนมัธยมปลาย	พ.รับผิดชอบฯ	103.27***	75.16***	14.32***	9.32**	1.28	5.83*	1.32	35.50
	พ.ใฝ่รู้ฯ	90.54***	52.15***	5.59*	<1	2.81	<1	<1	28.30

*p < .05, **p < .01, *** p < .001

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลระหว่างสถานการณ์ของผู้เรียน จิตลักษณะตามสถานการณ์ของผู้เรียน และพฤติกรรมของผู้เรียน กับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม ทั้ง 13 ด้าน ไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นสมมติฐาน 2 ยังไม่ได้รับการสนับสนุน เมื่อปรับโมเดล จนได้โมเดลที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในทุกโมเดล ดังเช่น โมเดลคุณธรรมฯ ด้านความมีระเบียบวินัย (NFI=1.00; GFI=1.00; AGFI=1.00; Chi-Square=1.50, P-value=0.68, df=3; SRMR= 0.004; CFI=1.00; RMSEA=0.0) (ตาราง 3) ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ในทุกโมเดลพบว่า คุณธรรม

จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงเหตุที่สำคัญลำดับแรก คือ เจตคติที่ดีต่อการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รองลงมาคือการรับรู้ การปลูกฝัง และทั้ง 13 ด้านได้รับอิทธิพลทางตรงจากเจตคติที่ดีต่อการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทางอ้อมผ่านพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนา และพฤติกรรมเอื้ออาทรสังคม โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามได้เพียงร้อยละ 2 - 8 แต่พบว่าอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และพฤติกรรมใฝ่รู้ในการพัฒนาได้สูงถึงร้อยละ 59 และ 36 ตามลำดับ

ตาราง 3 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) อิทธิพลโดยรวม (TE) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R^2) ของตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณธรรมฯ ด้านความมีระเบียบวินัย

ตัวแปรเชิงสาเหตุ	ตัวแปรผลลัพธ์ภายในโมเดลของคุณธรรมฯ ด้านความมีระเบียบวินัย											
	พฤติกรรมรับผิดชอบ			พฤติกรรมใฝ่รู้ฯ			พฤติกรรมเอื้ออาทร			ด้านความมีระเบียบวินัย		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
สถานการณ์ของผู้เรียน	-	.03	.03	.07	-	.07	.05	-	.05	.13	-.01	.12
เจตคติที่ดีต่อการเรียนฯ	.21	.16	.37	.35	-	.35	-.04	-	-.04	.17	-.05	.12
การรับรู้การปลุกฝัง	.23	.10	.33	.24	-.01	.23	.09	-	.09	.19	-.04	.15
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	-.05	-.10	-.15	-.19	-.01	-.20	.14	-	.14	-	.03	.03
พฤติกรรมรับผิดชอบฯ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-.06	-	-.06
พฤติกรรมใฝ่รู้ฯ	.45	-	.45	-	-	-	-	-	-	-.08	-.03	-.11
พฤติกรรมเอื้ออาทรฯ	-.05	-.03	-.08	-.09	.03	-.06	-	-	-	-	.01	.01
R^2	.59			.36			.03			.08		

ค่าอิทธิพลทุกตัวเป็นค่ามาตรฐาน และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยที่สำคัญ จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางและการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลของคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดั่งาม พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจตคติที่ดีต่อการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การรับรู้การปลุกฝัง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพฤติกรรมของผู้เรียน มีผลต่อคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดั่งาม ซึ่งคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดั่งาม ได้รับอิทธิพลทางตรงจากเจตคติที่ดีต่อการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การรับรู้การปลุกฝัง และสถานการณ์ของผู้เรียน ตามลำดับ โดยเจตคติที่ดีต่อการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังส่งผลทางอ้อมผ่านพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านของผู้เรียนอีกด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดั่งาม เป็นสิ่งที่สำคัญ มีประโยชน์ และจำเป็น ซึ่งได้จากการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ผู้เรียนควรมีตามความ

ต้องการของโรงเรียน ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับผลการวิจัยทางจิตวิทยาสังคมที่พบว่า เจตคติเป็นจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องโดยรวมกับพฤติกรรมมากที่สุด โดยสามารถทำนายพฤติกรรมได้อย่างแม่นยำถึงร้อยละ 10-60 (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2531; อ้างจาก Ajzen and Fishbein, 1977)

สรุปได้ว่าสถานการณ์ของผู้เรียน มีผลน้อยต่อคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดั่งามของผู้เรียน แต่จะร่วมกับอีก 2 ตัวแปร คือ เจตคติที่ดีต่อการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการรับรู้การปลุกฝัง ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้เรียน ผลจากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมของคุณครู จะส่งผลถึงพฤติกรรมของผู้เรียน และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดั่งามได้ จะขึ้นกับจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมบางประการของผู้เรียนด้วย ทั้งนี้ พฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากพฤติกรรม

ใฝ่รู้ในการพัฒนาเป็นลำดับแรก ซึ่งตัวแปรนี้ก็ได้รับอิทธิพลโดยตรงจาก เจตคติต่อการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นลำดับแรก เช่นเดียวกัน

ดังนั้นในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่พึงงามของผู้เรียนนั้น นอกจากครูปลูกฝังและให้การสนับสนุนทางสังคมควบคู่ไปด้วยกันโดยตรงแล้ว ยังจำเป็นต้องพัฒนาตัวแปรสำคัญอีก 2 ตัว คือ เจตคติที่ดีต่อการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพราะมีความเกี่ยวข้องไปสู่พฤติกรรมที่สำคัญของผู้เรียนในการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการรับรู้การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และบุคลิกลักษณะนิสัยที่พึงงาม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ปี 2549-2551

รายการอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2546). รายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

เกษม จันทร. (2543). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ใน รางวัลผลงานการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย ประจำปี 2543 หน้า 20-35. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

จิตตานันท์ ติกุล. (2545). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความมีวินัยในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี: การวิเคราะห์กลุ่มพหุ. ปรินญาณินพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐานันดร เปี้ยศิริ. (2545). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ณัฐชยา สุธานีสร, และคณะ. (2552).

ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน, และคณะ. (2531). การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน: ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานข้าราชการพลเรือน.

- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2550). รายงานการ
สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม
จริยธรรมในประเทศไทย และต่างประเทศ.
กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลัง
แผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม)
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
(องค์การมหาชน).
- นรา บุรณรัช และคณะ. (2551). การพัฒนา
เครื่องมือวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน
การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. สงขลา:
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บังอร เกิดคำ. (2549). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับ
คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษา ปีที่ 1 เขตพื้นที่การศึกษา
พัทลุง. สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ประชิต สุขอนันต์. (2545). ปัจจัยส่วนบุคคลและ
สถานการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับความสูง
และพฤติกรรมการฆ่าตัวตายในนักเรียน
มัธยมศึกษา. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประณต คำจิม. (2549). ปัจจัยด้านพฤติกรรม
การเรียนและการสนับสนุนทางสังคม
ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารพฤติกรรม
ศาสตร์. 12(1): 72-93.
- แพรวพรรณ พิเศษ. (2548). ปฏิรูปการเรียนรู้:
กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน.
ใน รายงานการประชุมทางวิชาการการวิจัย
ทางการศึกษา ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
- ภทพร ยุทธภรณ์พินิจ. (2548). รูปแบบการ
พัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ
ป.อ. ปยุตโต... ใน รายงานการประชุมทาง
วิชาการการวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 11.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ:
อักษรเจริญทัศน์.
- รุจิเรศ ปราชญ์เขษม (พิชิตานนท์). (2546).
ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
ฉลาดเลือกกินของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย.
ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศุภวดี บุญญวงศ์ และคณะ. (2552). ปัจจัย
เชิงเหตุและผลของพฤติกรรมครูในการจัด
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะที่พึงประสงค์. สงขลา:
มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- สุภาสิณี นุ่มเนียม. (2546). ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ใน รายงานผลงานการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย ประจำปี 2547. หน้า 36-51. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สุमितตรา เจิมพันธ์. (2547). จิตลักษณะและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวิมล ว่องวานิช และคณะ. (2550). การวิจัยที่มุ่งสร้างคุณลักษณะที่ดีที่พึงประสงค์ของคนไทย. ใน การประชุมทางวิชาการการวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- แสงอรุณ ธรรมเจริญ และลินดา สุวรรณดี. (2547). ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมและพฤติกรรมจริยธรรมของวัยรุ่นในเขตที่มีแหล่งวัยรุ่นในระดับต่างกัน. วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย. 1(1): 41-66.
- อรพินทร์ ชูชม อัจฉรา สุขารมณ และอุษา จินดารัตน์. (2549). การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 12(1): 15-35.
- Magnusson, D. & Endler, N. S. (1997). Interactional Psychology: Present Status and Future Prospects. in *Personality at the Crossroads: Current Issues in Interactional Psychology*. by David Magnusson and Norman S. Endler. pp. 3-35. NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Santrock, J. W. (1996). *Psychology*. Madison, WI: Brown & Benchmark.